

Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați
Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice
Specializarea Drept

Traficul de ființe umane în Republica Moldova

Autor: Herța Alina, anul II, grupa II

29 octombrie, 2010

Preambul:

Țin a-mi începe eseu cu o scurtă prezentare a ceea ce prezintă traficul de ființe umane pornind cu definirea acestui fenomen, descrierea cauzelor ce îl declanșează, principalele sale forme, natura fenomenului și implicațiile lui și nu în ultimul rând măsurile de prevenire și combatere.

Dat fiind faptul că Republica Moldova se află pe locul întâi în Europa în ceea ce privește numărul de persoane traficate, ca raportare la numărul total al locuitorilor și această problemă reprezintă una dintre cele mai stringente și mai actuale, eseu meu pe baza acestui fenomen are menirea de a observa în profunzime aspectele fundamentale ce țin de această chestiune.

În acest sens, am căutat să utilizez o bibliografie adusă la zi, astfel încât acest material să își dovedească utilitatea în ceea ce privește enunțarea elementelor ce conturează formele și implicațiile pe care traficul de ființe umane le comportă în contemporaneitate, în special în ceea ce ține de cazul țării mele, Republica Moldova.

Deci, lucrarea de față își propune o analiză a fenomenului traficului de persoane, concentrându-se, în special pe aspectele de o importanță majoră, urmărind să stabilească cauzele, factorii care facilitează fenomenul și cei care îl inhibă, să evalueze politicile anti-traffic, să propună soluții pentru stoparea traficului de persoane.

Definiție:

Traficul de ființe umane este un fenomen îngrijorător, deoarece el constituie o încălcare serioasă a drepturilor omului, ce nu poate fi acceptată într-o societate civilizată, ce a pornit pe făgașul democrației, el prezintă infracțiuni periculoase, ce duc la încălcarea drepturilor, libertăților, cinstei și demnității persoanei.

Prima și principala definiție a traficului de ființe umane, acceptată la nivel internațional, se conține în Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (2000).

„Trafic de persoane” înseamnă recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței sau a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau de situație de vulnerabilitate sau prin oferirea sau acceptarea de plăți sau foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane în scopul exploatării. Exploatarea va include, la nivel minim, exploatarea prostituției altora sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau servicii forțate, sclavie sau practici similare sclaviei, servitute sau prelevare de organe”

Definiția *trafic de ființe umane* s-a încetățenit în următoarele acte normative ale Republicii Moldova:

- Codul penal al Republicii Moldova (Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 – articolele 165 și 206)
- Legea Republicii Moldova nr. 241-XVI privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane din 20 octombrie 2005 (articolul 2).

Traficul de ființe umane (art.165 Cod Penal) semnifică recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor sau țesuturilor pentru transplantare, săvârșită prin: amenințare cu aplicarea sau cu violenței fizice sau psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, inclusiv prin răpire, prin confiscare a documentelor și prin servitute, în scopul întoarcerii unei datorii a cărei mărime nu este stabilită în mod rezonabil; înșelăciune; abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare sau primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, cu aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei; prin folosirea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante pentru a asigura subordonarea persoanei

ori prin folosirea violului, dependenței fizice, a armei, a amenințării cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane, precum și a altor mijloace;

Traficul de copii (art.206 Cod Penal) semnifică recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil, precum și darea sau primirea unor plăți ori beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului, în scopul: exploatării sexuale, comerciale și necomerciale, în prostituție sau în industria pornografică; exploatării prin muncă sau servicii forțate; exploatării în sclavie sau în condiții similare sclaviei, inclusiv în cazul adopției ilegale; folosirii în conflicte armate; folosirii în activitate criminală; prelevării organelor sau țesuturilor pentru transplantare; abandonării în străinătate. Aceleași acțiuni însoțite: de aplicare a violenței fizice sau psihice asupra copilului; de abuz sexual asupra copilului, de exploatare sexuală comercială și necomercială a acestuia; de aplicare a torturii, a tratamentelor inumane sau degradante pentru a asigura subordonarea copilului ori însoțite de viol, de profitare de dependența fizică a copilului, de folosire a armei, de amenințare cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei copilului sau altor persoane; de exploatare în sclavie sau în condiții similare sclaviei; de folosire a copilului în conflicte armate; de prelevare a organelor sau țesuturilor pentru transplantare.

Potrivit Legii nr. 241-XVI din 20 octombrie 2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 164-167, art. 812), trafic de ființe umane este recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței ori a unor alte mijloace de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau de situație de vulnerabilitate ori prin darea sau primirea de bani ori de beneficii de orice gen pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatării acesteia.

Este necesar de precizat că actele normative nominalizate au fost elaborate în scopul implementării prevederilor Protocolului în sistemul de drept național al Republicii Moldova. De aceea repetă elementele definiției traficului de ființe umane din el dar îl completează deasemenea cu unele elemente noi cum ar fi urmatoarele scopuri ale exploatării: folosirea victimei în conflicte militare; folosirea victimei în activitate criminală; prelevarea de țesuturi umane pentru transplantare.

Cauzele traficului de ființe umane:

- 1. Nivelul de trai** - Cele mai multe dintre victime aparțin unor familii în care unul dintre părinți, sau chiar ambii, sunt șomeri, confruntându-se cu mari dificultăți materiale, sau ele însele au o situație familială grea, în cazul femeilor acestea fiind abandonate de soți și având copii în întreținere.
- 2. Șomajul** – o altă cauză importantă a traficului o reprezintă rata mare a șomajului. Lipsa locurilor de muncă și slaba lor calificare fac ca tot mai multe persoane să cadă în capcana traficantilor. Trebuie evidențiat aici și nivelul scăzut al salariilor, care nu acoperă minimumul necesităților. În multe situații, aceste persoane, dacă își găsesc un loc de muncă, sunt angajate fără documente oficiale și sunt prost plătite.
- 3. Educația** – cele mai multe dintre persoanele care sunt traficate nu și-au încheiat ciclul obligatoriu de educație. Ele nu au o calificare adecvată, nu au experiență pe piața muncii și, astfel, sunt mai vulnerabile. Vulnerabilitatea este invers proporțională cu nivelul de educație. Cele mai vulnerabile (circa 40%) sunt cele care nu au terminat liceul, având vârsta cuprinsă între 15–20 de ani. Lipsa de educație le face pe victime să poată să se orienteze în țările de destinație numai spre munci care nu cer îndemânare și pricepere foarte mare și, deci, sunt prost plătite, sau spre locuri de muncă temporare, desfășurate în condiții precare.
- 4. Mediul familial** – persoanele provin, în general, din familii în care alcoolismul, conflictele și antecedentele penale sunt o constantă, ca și lipsa afecțiunii parentale. De această situație familială profită mulți dintre traficantii, care mimează față de victime interese de natura afectivă, în momentul racolării. Multe dintre victime încearcă să scape dintr-un mediu familial dominat de violență sau un mediu familial prea constrângător.

Formele traficului de ființe umane

Formele sub care se manifestă traficul de persoane pot fi identificate și clasificate prin prisma mai multor criterii care, în general, se rezumă la: persoanele traficate, traficanții, scopul sau interesul urmărit, natura cauzelor care generează fenomenul, valorile sociale cărora li se aduce atingere.

Astfel, **din perspectiva nerespectării drepturilor omului**, traficul de persoane se manifestă sub forma *sclaviei* și a *muncii forțate*.

Din punctul de vedere al **formeii de exploatare a victimei**, traficul de persoane cunoaște diverse aspecte: *traficul de persoane în vederea prostituției și a altor forme de exploatare sexuală, traficul de persoane (femei) în vederea aservirii lor, traficul de femei în vederea căsătoriei forțate, traficului cu femei gravide și mame surogat, traficul de copii în vederea adopțiilor ilegale, folosirea copiilor ca soldați, traficul de copii în vederea cerșetoriei, traficul de persoane în vederea exploatării prin muncă, traficul de organe*.

Din punctul de vedere al **teritorialității**, al spațiului geografic în care se manifestă traficul de persoane, putem avea trafic *intern* sau trafic *internațional, transfrontalier*.

În funcție de **sexul și vârsta persoanelor traficate**, putem face distincția între *trafic de femei* și *trafic de bărbați*, respectiv *trafic de adulți* și *trafic de copii*.

În traficul de ființe umane pot fi implicate *persoanele fizice* (agenți de recrutare, contrabandiști, complici care au abuzat de poziția lor din cadrul autorităților administrative ale statelor implicate), dar și *persoane juridice* (companii hoteliere, agenții de turism, societăți de transport, firme de producție și distribuție de casete video, etc.).

Din perspectiva organizării traficanților, traficul îmbracă următoarele forme:

- *traficul ocazional*, când se raportează doar la transportarea internă/internațională a victimelor;
- *traficul în bande sau grupări mici*, când traficanții sunt bine organizați și specializați în traficare cetățenilor în afara granițelor, folosind aceleași rute;
- *traficul internațional*, cel mai laborios organizat, derulat de rețele periculoase și greu de combătut.

Din perspectiva victimelor, traficul poate fi clasificat în funcție de natura abuzivă a actelor exercitate asupra lor și care vizează:

- *aspectul social* (abuz psihologic, fizic, atac sexual sau viol, supravegherea pentru împiedicarea deplasării ori liberei circulații a victimelor), lipsa puterii de decizie, lipsa accesului la servicii medicale, obligarea de a consuma alcool și droguri, avort forțat, malnutriție, forțarea victimei să-și recruteze la rândul ei rudele sau prietenii);
- *aspectul juridic* (deposedarea de acte identitate, posedarea și utilizarea de acte false, amenințările cu predarea la poliție);
- *aspectul economic* (împovărare cu datorii, neplată, reținerea unor plăți nejustificate)¹

Natura fenomenului

Traficul de ființe umane este unanim recunoscut ca o componentă a crimei organizate transfrontaliere și se manifestă cu precădere în zonele în care lipsește o legislație corespunzătoare, dar și un sistem de cooperare între diferite organisme guvernamentale și ONG-uri, a căror activitate comună trebuie să aibă ca obiectiv prevenirea lui.

Fiind unul dintre cele mai cunoscute și profitabile fenomene anti-sociale, de la abolirea sclaviei și pînă astăzi, traficul de ființe umane, înseamnă o grea încercare pentru victime, avînd consecințe dramatice în ceea ce privește demnitatea persoanelor ca ființe umane și imaginea lor în comunitate.

Incrimată ca infracțiune datorită pericolului social pe care îl reprezintă prin încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale, fenomenul nu a încetat, nici măcar nu s-a diminuat continuînd să fie una dintre cele mai profitabile infracțiuni, situată, în funcție de venituri, pe al treilea loc în lume, precedat

¹ cf. Gheorghiu Mateuț *Traficul de persoane. Infractor. Victimă. Infracțiune*, Ed. Alternative Sociale, Iași, 2005, p. 14

doar de traficul de arme și cel de droguri²

Fenomenul nu este unul static, el implică pe zi ce trece un număr tot mai mare de persoane, demonstrând violarea profundă a drepturilor fundamentale ale omului și devenind o problemă ce se agravează constant, amploarea și dinamica acestuia îngrijorînd și ridicînd o mulțime de semne de întrebare.

Transformarea unei persoane în marfă, fără știrea sau consimțământul acesteia a devenit prea gravă pentru a fi ignorată, Interpolul calificînd-o drept "crimă cu cea mai rapidă ascensiune" în lume.

Deși fenomenul ia amploare în întreaga lume nu doar în Republica Moldova, prea puțini traficanți au fost prinși ceea ce denotă o legislație lacunară și insuficient armonizată cu normele internaționale. Cotele alarmante înregistrate la nivel mondial impun necesitatea de acțiuni imediate din partea guvernelor tuturor țărilor afectate de acest flagel.

Dezvoltarea unui sistem pertinent de acțiuni împotriva traficului de persoane este o soluție adecvată pentru diminuarea acestui fenomen. Implementarea unui astfel de sistem este o preocupare majoră și pentru Republica Moldova.

Traficul de ființe umane în Republica Moldova

Republica Moldova este cea mai săracă țara din Europa, aflată la granițele Uniunii Europene și este una dintre piețele cele mai înfloritoare pentru exploatarea sexuală, muncă forțată și traficul de organe.

Traficul de ființe umane se practică în R. Moldova începînd cu anii 1994-1995³, din momentul cînd migrația ilegală provocată de criza economică, inflația, creșterea numărului de șomeri, lipsa unui mecanism în stare să asigure o prosperitate economică și un nivel de trai decent au avut un impact dezastruos asupra migrației în Moldova, iar migrația ilegală a devenit un fenomen obișnuit și tolerat. Pe lângă problema materială, ca factor care a favorizat traficul de ființe umane există și alte aspecte creatoare ale premiselor de victimizare: sărăcia sufletească, lipsa respectului față de sine, absența unei calificări, deci și a locului de muncă. Discriminarea pe piața muncii relevată prin ratele ridicate ale șomajului (pe piața muncii femeile sunt ultimele angajate și primele concediate, în acest mod fiind împinse tot mai mult către sectoarele neconvenționale ale economiei, trebuind să muncească „la negru” pentru a-și câștiga existența), combinată cu sărăcia motivată de remunerarea proastă a muncii și cu ocaziile de a emigra au determinat considerarea emigrării în țările mai dezvoltate, ca unică soluție.

Dupa declararea independenței Republicii Moldova, în 1991, circa 800.000 de persoane, adică o treime din populația activă a țării, au emigrat pentru a scăpa de o situație economică sumbră. Traficanții se folosesc de această emigrare masivă, legală și ilegală, estimările oficiale vorbind despre 70.000 de victime ale traficului de persoane, la o populație totală de 3,6 milioane de locuitori.

După anii 90, Republica Moldova a devenit un mare “donator” de carne vie către Turcia, Israel, Emiratele Arabe, Italia, Germania precum și spre alte state europene.

Actualmente, Republica Moldova constituie unul dintre cei mai mari exportatori de ființe umane din Europa raportat la numărul total de locuitori. Cele mai frecvente destinații de trafic din ultimii ani sunt Rusia (exploatare sexuală și prin muncă în construcții), Ucraina (agricultură), Turcia, Cipru, Emiratele Arabe Unite (exploatare sexuală).

Majoritatea femeilor traficate din Moldova se pomenesc în țări în care organele de drept sînt inactive, iar situația politică — instabilă. Traficanții prosperă acolo unde autoritățile locale întorc capul sau nu au mijloace sau voință politică pentru a pune capăt acestor activități criminale. Țările de destinație sînt în special țările balcanice (Macedonia, Bosnia, Albania și regiunea Kosovo a Serbiei). Femeile de asemenea ajung în Occident, Rusia, Turcia, Emiratele Arabe Unite și Israel. În Balcani, consumatorii serviciilor sexuale sînt localnicii, dar deseori și militari din trupele internaționale de menținere a păcii, staționate în aceste zone. În alte țări, victimele sînt vîndute în verigile sclaviei sexuale sau sînt utilizate în munca forțată.

² Potrivit datelor United Nations Office on Drugs and Crime, traficanții de ființe umane se aleg anual cu un profit ilicit de circa 8 miliarde de dolari, comparabil cu profitul din traficul de droguri.

³ www.justitie.md

Traficul fiintelor umane este un business profitabil. În condițiile Moldovei,recrutarea „cărni vîi” este estimată la prețului de 150-200 dolari SUA. La destinație prețul se ridică pîna la 5000 dolari SUA.

Traficul fiintelor umane continuă să rămînă pentru Republica Moldova o problemă complexă, a cărei soluționare nu trebuie amînată,iar gravitatea situației indică faptul că actualmente, rămîne o țară de origine a traficului de ființe umane. De asemenea, deși într-o măsură mai mică, Republica Moldova este o țară de tranzit al victimelor traficului de ființe umane din țările ex-sovietice către statele europene.

Actualmente cazurile de trafic cu ființe umane, sînt descoperite în timpul raidurilor speciale ale poliției în țările de destinație.

Trebuie de remarcat faptul că victime a traficului de ființe umane devin bărbații(21%)⁴, copiii și în preponderență femeile(79%). Bărbații sunt recrutați în scopul exploatării forțate prin muncă și a prelevării de organe.Identificarea cazurilor de trafic de bărbați este mai dificilă, deoarece ei nu se adresează singuri la poliție, nici altor organe de drept.

Conform datelor majoritatea victimelor traficului sînt persoane în vîrstă de pîna la 25 de ani (58,82%, au vîrste de la 18 pîna la 24 de ani).Totodată, începînd cu anul 2003 se constată o creștere a cazurilor de trafic, cu persoane ce depășesc această vîrstă, îndeosebi acest fenomen ia amploare în rîndurile minorilor.Astfel 14% din persoanele traficate sînt din rîndurile minorilor, aceasta constituie în medie cã fiecare a șaptea victimă a traficului este un copil. Traficul de copii prezintă un grad de pericol sporit, avînd în vedere vîrsta fragedă a acestuia, vulnerabilitatea fizică și psihică. Cel mai des copii sînt supuși exploatării sexuale (77% din victime), aceasta se explică prin faptul creșterii cererilor din partea consumatorilor de plăceri sexuale care preferă copii. Conform cercetărilor 5% din numărul copiilor traficați sînt impuși să cerșească, ei provocînd mai ușor mila trecătorilor.Alte tipuri de exploatare a copiilor sînt munca forțată în gospodăria casnică, munca auxiliară în construcții etc.

Analiza stării familiale ale femeilor victime ale traficului a demonstrat că majoritatea lor (75%) nu erau căsătorite la momentul acceptării propunerii de a pleca peste hotare. Totodată unele nu erau singure locuiau cu părinții, cu rudele, sau erau căsătorite. Studiul vieții victimelor, arată că 30% din totalul victimelor traficului erau orfani (fără unul sau ambii părinți). Aceasta demonstrează că minorii orfani, precum și cei ce nu provin din familii complete și nu au beneficiat de o educație într-o familie normală sînt mai vulnerabili în fața fenomenului de trafic, ei fiind mai ușor ademeniți în rețea.Ținînd cont de nivelul educațional al persoanelor ce ajung în mîinile traficantilor este necesar să sesizăm că majoritatea au doar studii incepatoare-48%, studii medii avînd 26% din ele, studii medii profesionale-19%. În urma interogării mamelor revenite în patrie s-a constatat că 25% din ele își creșteau singure copilul, decizia lor de a pleca fiind influențată de dorința de a se asigura material atît pe ele cît și pe copil. Din grupul de risc sporit fac parte orfanii și copiii ce provin din familii incomplete, în special absolvenți ai școlilor internat, care nu posedă deprinderi de viață necesare și nu se pot orienta în realitatea crudă a vieții. Ei nu au cu cine se sfătui cînd decid să plece peste hotare, iar în caz că dispar nu are cine-i căuta. În același timp, tot mai multe persoane din familii complete ajung de asemenea victime ale traficului de persoane. Factorul ce influențează decizia de a accepta oferta de a pleca peste hotare sînt relațiile dintre părinți și/sau soți, lipsa înțelegerii reciproce, a unor relații familiale normale, prezența violenței fizice sau psihologice, acestea influențează negativ și asupra procesului de reabilitare și reintegrare socială a victimelor după reîntoarcerea lor în patrie.

Majoritatea victimelor traficului de persoane sînt născute în mediul rural (64%),în mediul urban(36%), 6% provin din Transnistria.Este remarcabil faptul că există o anumită legătură dintre zonele geografice ale Republicii Moldova unde locuiau victimele și țările de destinație. Astfel locuitorii din nordul țării devin mai des victime ale traficului în țările ex-sovietice și postsocialiste (Rusia, Ucraina, Polonia). Locuitorii din centru și sudul țării sînt traficați cel mai des în Turcia și Emiratele Arabe Saudite. Specialiștii nu pot da o explicație a acestui fenomen - o partajare a zonelor de influență sau legăturile personale ale traficantilor din aceste țări. În temei victime ale traficului devin persoanele cu un nivel scăzut de educație, de obicei ele nu posedă nici o meserie, iar cei ce o posedă le este greu să se angajeze la un serviciu, cauza fiind nivelul scăzut de remunerare. Deasemenea victime ale traficului pot fi și persoane cu un nivel înalt de educație, studente sau absolvente ale instituțiilor de stat superior.

⁴ Statisticile sunt oferite de către Centrul Internațional pentru protecția și Promovarea Drepturilor Femeilor „La Strada”,

Pentru recrutarea lor sînt utilizate metode mai avansate: propuneri de lucru avantajoase peste hotare, anunțuri despre posibilitatea de a se căsători/de a face cunoștință cu un cetățean străin.

Racolarea victimelor traficului are loc de obicei de persoanele fizice -98% din toate cazurile, cel mai grav este faptul că recrutorii pot fi apropiați, prieteni. În 38% din cazuri între victimă și traficant existau legături de prietenie sau de rudenie pînă la momentul săvîrșirii infracțiunii. Foarte des recrutorul este femeie aceasta inspirînd mai ușor încrederea potențialelor victime. În 40% de cazuri traficanții sunt bărbați și în 60% - sunt femei; dacă traficanțul este femeie, atunci vîrsta medie este de 28 de ani, iar dacă este bărbat – este de 32 de ani. În majoritate, recrutorii sînt cetățeni ai Republicii Moldova și doar în 10% din cazuri au fost cetățeni străini. Au fost depistate cazuri de recrutare a persoanelor de către agenții economici, aceștia oferindu-se să-i angajeze la muncă peste hotare. Metoda principală de recrutare rămîne a fi oferta falsă de muncă peste hotare, altele primind o ofertă falsă de căsătorie. În general, persoanele traficate pleacă benevol în străinătate, doar 8% din victime au declarat că au fost răpiți și duși din țară forțat, acestea fiind de obicei cazurile minorilor.

Caz:

Oxana: „ Eu am avut clipe foarte grele alături de părinți, am trăit foarte greu, iar necesitățile m-au împins la ideea de a pleca din țară. O prietenă mi-a spus că pot să plec peste hotare, să lucrez la un market. Mi-a perfectat documentele și am plecat prin Comrat, prin Ucraina și astfel am ajuns în Turcia. Am intrat într-un apartament în care erau mai multe fete, conversau în rusă și română. Le-am întrebat: Ce faceți aici? Ele m-au întrebat: Nu știi la ce ai venit? Le-am spus că nu, că am venit să vînd haine la un market. Apoi a venit un om necunoscut și m-a luat cu mașina. Era turc, dar cunoștea româna. Mi-a explicat că dacă nu vreau s-o fac, ei mă vînd în altă parte. M-am speriat și am început să plîng. Mi-a spus că acasă nu pot să mă trimită pentru că au plătit pentru mine 3 mii de euro. Ne-am întors la acel apartament, fata care m-a adus nu mai era. Nu am văzut-o nici pînă în ziua de azi.

Am stat acolo nouă luni de zile. Am fost de trei ori vîndută, nu am văzut bani pe mîna mea deloc. Am plecat la vîrsta de 18 ani. Acolo clienții au început să bată fetele cu cuțitele, foloseau droguri. Peste o lună și jumătate, cînd le-am întors datoria, m-au vîndut la alt patron cu 4 mii de euro. A treia oară m-au vîndut unei femei din Azerbaidjan. Am fost închisă într-un subsol. Aveam cîte 15 clienți pe zi, au fost zile cînd primeam și cîte 20 de clienți. Eu am leșinat de cîteva ori, nu vroiam să mă duc, dar ei mă băteau, mă stropeau cu apă, și mă trimeteau înapoi la lucru. Nu puteai să faci nimic pentru că erau bodyguarzi care se uitau după tine să nu pleci nicăieri. Veneau clienți în vîrstă, începeau să ne bată, nu vroiam să ne ducem cu ei pentru că miroseau urât. Stăpîna-proxenetă avea un soț curd, ei sunt ca lupii, nu au suflet. Nu vezi nici lumina, nici soarele, își bat joc de tine, îți dau să mănînci niște măsline și atît. Dacă mă îngrășam puțin, mă impuneau să țin o dietă, numai cu țigară și cafea. Fetele îmi aduceau pe ascuns să mănînc. Apă îmi dădeau doar cîte două căni pe zi. Își băteau joc de fetele noastre. Femeia care pleacă acolo se gîndește că cu traficul o să facă bani. Acolo nu-i de făcut bani. Turcii sunt foarte mincinoși, își bat joc de noi pentru că suntem străine, își bat joc ca de o pisică de pe drum, mai ales cînd nu știi limba. Ca să te duci să te culci cu un bărbat acolo e foarte grozav, ce vor aceea fac din tine. Acolo nu poți să ai încredere nici în clienți, te întreabă de ce plîngi, le explici, dar nu trebuie să ai încredere în ei. Printre ei sunt și polițiști plătiți de proxeneți ca să spună tot, astfel poți avea foarte mari probleme și nimeni nu va ști de tine. Ei poartă arme, nu poți face un pas fără știrea lor, pînă și taximetristul care era cu noi vroia să ne ajute, dar nu putea. Într-o zic calvarul s-a incheiat datorită unui client care venea des și vedea că eu plîng, el plătea zilnic contravaloarea unei partide de sex doar pentru a sta de vorbă cu mine. Le-a plătit foarte mulți bani ca să-mi permită să ies cu el afară să mănînc. Între timp a sunat la poliția din alt oraș. Polițiștii m-au luat la întrebări, mi-au arătat niște fotografii în care eram eu cu niște clienți. Am rămas șocată, le-am povestit tot adevărul. Mai mulți polițiști au mers în acel loc și i-au arestat pe toți și astfel au scăpat toate fetele. Mi-a luat haine de strada, bilet de călătorie și m-a urcat în avionul spre Moldova. L-am sunat cînd am intrat în țară și i-am spus că am ajuns cu bine. A fost ultima dată cînd acel cetățean turc a mai fost de găsit la acel numar de telefon. În clipa urmatoare și l-a schimbat de teama proxeneților care urmau să-l caute.” Aceasta a fost drama Oxanei, o tânără de 21 de ani de la sudul Moldovei. După ceva timp de la terminarea calvarului, Oxana are curajul să spună propria-i poveste, detașat, ca pe un film, un film de groază în opinia mea⁵.

⁵ <http://www.europalibera.org/content/article/1895643.html>

Cadrul legislativ al Republicii Moldova privind traficul de ființe umane

Traficul de ființe umane este un fenomen grav la adresa umanității, care nu poate fi stârpit decât printr-o conlucrare efectivă a organelor judiciare îndreptățite să intervină atunci când sunt lezate cele mai importante valori sociale, când sunt călcate în picioare drepturile și libertățile persoanei, traficul de ființe umane provocând drame zguduitoare atât la nivel național cât și la nivel mondial.

Astfel, Republica Moldova a ratificat mai multe acte internaționale cu referire la traficul de ființe umane:

1) Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 ratificată prin Legea R.Moldova nr 15-XV din 17.02.2005

2) Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 ratificată prin Legea R.Moldova nr 17-XV din 17.02.2005 ;

3) Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane semnată la Varșovia la 16 mai 2005, ratificată de Legea nr 67 din 30.03.2006;

Conform art 1: Se ratifică Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, semnată la Varșovia la 16 mai 2005, cu următoarea declarație:

“Pînă la restabilirea deplină a integrității teritoriale a Republicii Moldova, prevederile Convenției se aplică doar pe teritoriul controlat efectiv de autoritățile Republicii Moldova”

4) Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă adoptat de Adunarea Generală a ONU la 25 mai 2000, semnat de Republica Moldova la 8 februarie 2002.

Totodată:

1) a fost adoptată Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, nr.241-XVI din 20 octombrie 2005;

2) au fost armonizate la actele normative internaționale în domeniu Codul penal și Codul cu privire la contravențiile administrative (2005);

3) au fost elaborate și aprobate documente ce reglementează organizarea activităților în domeniul vizat: Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a centrelor de protecție și asistență a victimelor traficului de ființe umane (2006); Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pe anii 2008-2009, la 22 aprilie 2010 a fost adoptat și Planul de acțiuni privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2010-2011.

4) au fost încheiate acorduri bilaterale în domeniul combaterii traficului de ființe umane cu un șir de state (Turcia, Federația Rusă, România, Ucraina ș.a.);

5) Guvernul, concomitent cu dezvoltarea cadrului legislativ, a creat structuri instituționale: Comitetul național pentru combaterea traficului de ființe umane (2001), Consiliul coordonator al organelor de drept de pe lângă Procurorul General (2007), comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de ființe umane (2002);

6) cu suportul donatorilor, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne a fost creat Centrul pentru combaterea traficului de persoane (2006).

7) în cadrul Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului a fost instituită unitatea de coordonare a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (denumit în continuare SNR), finanțată de Organizația Internațională pentru Migrație, în baza Memorandumului de colaborare semnat de către părți în 2006 și a fost aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 257-XVI din 5 decembrie 2008. Strategia este preconizată pentru 7 ani (2009 - 2016) și este secundată de un Plan de acțiuni privind implementarea ei în primii trei ani – 2009-2011.

Rapoarte internaționale cu privire la Situația din Republica Moldova⁶

⁶ <http://romanian.moldova.usembassy.gov>

2008 - Departamentul de Stat american a adăugat R.Moldova pe lista neagra a tarilor care nu iau masuri pentru combaterea traficului de fiinte umane. Potrivit raportului privind traficul de fiinte umane pentru anul 2008, R.Moldova este plasata in categoria a III-ea si face parte din tarile care nu indeplineste standardele minime si nu prezinta eforturi semnificative pentru eliminarea formelor grave de trafic.

Guvernul Republicii Moldova nu satisface pe deplin standardele minime pentru eliminarea traficului, și nu face eforturi semnificative pentru a le indeplini. Cu toate ca in ultimul timp noul guvern a demonstrat o vointa politica in aceasta privinta, aceasta a fost insuficienta pentru a recupera inactiunile perioadei de raportare martie 2007- martie 2008,

Cu toate ca anul trecut au avut loc cateva evenimente pozitive (numarul investigatiilor de trafic de persoane a crescut, guvernul a angajat asistenti sociali care sa lucreze in primul rand cu populatia vulnerabila, si a continuat dezvoltarea programului pilot pentru referirea victimelor spre serviciile de protectie) aceste imbunatatiri au fost zadarnicite de inactiunea guvernului privind alegatiile de complicitate in traficul de persoane ai oficialilor publici.

2009 - Moldova este mai cu seamă o țară de origine și mai puțin una de tranzit și destinație pentru femei și fete traficate în scopul exploatarii comerciale sexuale și pentru bărbați traficați în scopul muncii forțate. Mica regiune separatistă, Transnistria, din partea de est a Moldovei nu este controlată de guvernul central și rămâne a fi o sursă pentru traficul de fiinte umane.

Guvernul Moldovei nu îndeplinește în totalitate standardele minime fixate pentru eliminarea traficului de fiinte umane; cu toate acestea, au fost înregistrate eforturi semnificative depuse întru realizarea acestui obiectiv. În pofida eforturilor inițiale de combatere a complicității în cazurile de trafic depuse din momentul reevaluării guvernului la nivelul 2 în lista de observație în luna septembrie 2008, precum și necătînd la nivelul sporit de asistență acordată victimelor, guvernul n-a demonstrat eforturi suficient de semnificative pentru a curma corupția ce ține de trafic - o problemă a Moldovei confirmată chiar de guvern; drept consecință, Moldova a fost plasată la nivelul 2 în lista de observație.

Deși unele activități anti-trafic realizate de Moldova mai depind încă de finanțarea din partea donatorilor internaționali, totuși, guvernul a îmbunătățit măsurile întreprinse pentru protecția victimelor, a implicat mai mulți colaboratori ai organelor de drept în aceste eforturi și pentru prima dată a contribuit cu asistență financiară directă în domeniul protecției și susținerii victimelor.

2010 - Moldova este o sursă și, într-un grad mai mic, o țară de tranzit și de destinație pentru femeile și tinerele fete supuse traficului cu fiinte umane – în special pentru cele silite să practice prostituția – ca și pentru bărbații, femeile și copiii supuși la muncă forțată.

Guvernul Moldovei nu respectă pe deplin standardele minime ale eliminării traficului de persoane; totuși face eforturi semnificative în acest sens. În ciuda acestor eforturi, guvernul nu a reușit, din nou, să demonstreze că face eforturi suficiente pentru judecarea, condamnarea și pedepsirea oricăror funcționari oficiali guvernamentali implicați în traficul de persoane, ceea ce a rămas un important obstacol în calea unor reforme anti-trafic efective – de aceea Moldova este plasată, pentru al doilea an consecutiv, în „Grupul 2, Țări sub observație”.

Noul guvern a demonstrat un înalt grad de angajare în problema traficului, prin înființarea unui Comitet național anti-trafic la nivelul cabinetului, condus de ministrul de externe și, pentru prima dată, asigurând toată finanțarea și tot personalul necesar Secretariatului Permanent al Comitetului Național pentru prevenirea traficului cu fiinte umane. Autoritățile moldovene au demonstrat că fac eforturi mari și susținute pentru identificarea și ajutorarea victimelor, iar guvernul a continuat finanțarea Centrului de ajutor pentru victimele traficului de persoane, condus de guvern și de Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Conform datelor Procuraturii Generale, citate de „La Strada”, în primul semestru al anului current 2010 au fost înregistrate 246 de infracțiuni de trafic de persoane, dintre care 91 maturi, 5 copii, 6 tentative de scoatere ilicită a copiilor din țară – în special pentru a-i reuni cu părinții plecați ilegal, 77 cazuri de proxenetism, 67 infracțiuni de organizare a migrației ilegale.

În anul 2009 pentru trafic de ființe umane au fost condamnate 247 de persoane, în 2008 această cifră fiind de 253 de persoane. În primele luni ale anului 2010 au fost condamnate 66 de persoane, dintre care 61 cu privațiune de libertate.

Măsuri de combatere a traficului de ființe umane

Având în vedere faptul că persoanele care riscă să fie traficate sunt în marea majoritate cele ce aparțin păturii social-vulnerabile, provenind din mediul rural, ce nu dispun de o sursă permanentă și îndestulătoare de venituri, precum și cele ce nu posedă studii, în majoritate având studii generale obligatorii, este necesar de a lua următoarele măsuri: de desfășurat campanii informaționale privind problema traficului, atrăgând o deosebită atenție grupului de risc, aducerea la cunoștință a populației privind fenomenul de trafic, prin intermediul mass-media, televiziunii, posterelor, panourilor cu conținut antitrafic, familiarizarea populației în privința riscului unei eventuale plecări peste hotarele țării în urma propunerii unei oferte dubioase de muncă, reducerea sărăciei și șomajului, creșterea nivelului de angajare în câmpul muncii a populației de la sate, inclusiv a femeilor, susținerea materială a păturilor social-vulnerabile, diminuarea discriminării în drepturi a femeilor și copiilor, reducerea violenței în familii.

Deasemenea sunt necesare măsuri la nivel internațional cum ar fi: inițierea unor mecanisme eficiente de combatere a cazurilor de trafic, modificarea legislației țărilor în care are loc în mod intensiv traficul de ființe umane în scopul combaterii acestui fenomen, întreținerea unei colaborări eficiente între organele de drept a Republicii Moldova și cele ale altor state în vederea identificării cazurilor de trafic, inclusiv traficul de copii.

La nivel național este necesar: de a adopta și promova un șir de norme în scopul combaterii traficului, precum și implimentarea în practică a legislației cu privire la trafic, de a acorda asistență victimelor traficului de persoane, întreprinderea măsurilor de reintegrare în societate, reintegrarea copiilor minori în familie, acordarea ajutorului material victimelor, precum și încadrarea lor în câmpul muncii, asigurarea securității victimelor traficului și martorilor ce au dat depoziții.

Concluzii finale

Traficul de ființe umane a devenit în timp, așa cum s-a arătat, o temă importantă pe agenda politică a Republicii Moldova. În acest sens, se poate observa diversitatea instrumentelor legislative adoptate pentru a face posibile atât prevenirea, cât și combaterea și sancționarea traficului de ființe umane, deoarece acest fenomen reclamă din partea tuturor țărilor (de origine, tranzit, destinație) o abordare globală și internațională, adoptarea unor măsuri eficiente de prevenire a traficului, de pedepsire a traficantilor și de protecție a victimelor.

Măsurile întreprinse în ultimii doi ani au contribuit la stabilizarea situației în acest domeniu, însă dimensiunea fenomenului în cauză impune Guvernul să definească acțiuni concrete și modalități noi de prevenire și combatere a traficului de ființe umane. Îndeosebi să existe o informare amplă și ca fiecare să rețină că oricine poate deveni victima acestui fenomen și că informația reprezintă un atu cu care putem lupta împotriva lui, putând să evităm să cădem în «capcana morții» pavată cu intenții bune de către traficanți.

Făcând o trecere în revistă a eforturilor de combatere a traficului de ființe umane în țara noastră, este de remarcat că acest fenomen reprezintă una dintre cele mai serioase provocări cu care se confruntă Republica Moldova la etapa actuală, aducând atingere imaginii țării în exterior, procesului de integrare europeană și dezvoltării armonioase a statului.

18 octombrie - „Ziua europeană de luptă împotriva traficului de persoane”

Bibliografie:

- Legea Republicii Moldova nr. 241-XVI privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane din 20 octombrie 2005
- Codul penal al Republicii Moldova
- Legea nr.67 din 30.03.2006 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane
- Traficul de ființe umane și egalitatea genurilor în Moldova: acte normative actualizate, Chișinău 2009
- *Identificarea victimelor traficului de ființe umane în Moldova*, Centrul Internațional pentru protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La strada”, Chișinău 2006
- Anexa 1 din Strategia Sistemului Național de Referire pentru Protecția și Asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane.
- <http://romanian.moldova.usembassy.gov>
- www.migratie.md
- www.lastrada.md
- www.mpsfc.gov.md
- www.mfa.gov.md
- www.justitie.md
- www.antitraffic.md